

• Hlava první,

v níž národ, nic netuše, byl obohacen o Kaktus

Revoluce v Hodoquasu vypukla časně ráno a trvala nepřetržitě do půl dvanácté, kdy se bojovníci rozešli do svých domovů, aby poobědvali. Znalec hodoquaských poměrů to nebude považovat za nic divného, aniž se pozastaví nad tím, že přestávka v nastolování nového řádu se protáhla až do tří odpoledne. Takový už je to zvyk v té zemi, že po vydatném obědě popíjejí Hodoquasané mírně alkoholický nápoj zvaný *ležák* a pak se oddávají siestě. V jazyku hodoquaském se tento národní obyčej jmenuje *šlofik*.

Nezazlíte nám jistě, že čas od času učiníme připomínku národopisnou nebo geografickou a osvěžíme tak vaše poněkud zasuté znalosti školního zeměpisu. Hodoquas bývá totiž někdy zaměňován s Hondurasem, jindy s Guatemalou a dokonce s Uruguayí, a ač je srdcem Jižní Ameriky, ještě donedávna se světová veřejnost domnívala, že se tam mluví španělsky jako v sousedních státech. Popravdě tam však sídlí prastarý, kulturní národ, snad potomci dávných Inků, mluvící osobitým jazykem, do něhož se za španělské nadvlády přimísila latinská slova jako *labeta, siesta, epes-ráres, limonáda, legranda, bašta, panděro, parola, bumbalista, fortepiano, hacanda, dupanda, podagra, laso, mamlas, melasa, brigadýr, kýbl, biliár, babyka, basketbalista, pianista, marxista, srandista* a nespočet jiných. Jim vděčí Hodoquas za to, že povrchní Evropan jej pokládá za iberoamerickou republiku. Nové matení pojmů způsobil nedávný vpád lidojedů, o němž si později povíme obšírněji. Nestvůrná kanibalská slova jako *esdépé, enesdéápé, hájot, esesóbrgruppenšturmbanfýrer, esáman* atd. neblaze ovlivnila lahodný jazyk hodoquaský, neboť i vynikající údové národa v nich našli

zalíbení a v jejich duchu vytvořili pravou záplavu barbarských výrazů, například *esčéem, esenbé, úro, nársoc, socdem, kompartaj, nouz, fius, befeleme, pesseveze* apod. Není divu, že neinformovaný laik považuje národ takto mluvící za něco mezi Tatary a Křováky. Ostatně na tom nesou sami Hodoquasané část viny, neboť v dětinské pýše dávají cizincům vyslovovat věty jako *strč prst skrz krk* nebo *pštros a pštrosice s pštrosáčaty*, na nichž si obzvláště zakládají.

Leccos nás ovšem naplňuje podivem při studiu tohoto zajímavého národu, zejména pak ta okolnost, že Hodoquasané se pokládají za národy dva. Rozdíl mezi nimi tkví ve výslovnosti názvu buřina (jenž, tuším, označuje plodinu, podobnou naší řípě); toto slovo zní na dvou třetinách státního území buřina, s lehkým přídechem na hlásce „r“, kdežto menší část obyvatelstva je vyslovuje tak, jak je napsáno. Tato nesrovnalost způsobuje v Hodoquasu trvalé vnitropolitické napětí, ale díky prozíravosti místních státníků tam k občanské válce kvůli buřině dosud nedošlo.

Vraťme se však k revoluci, jež právě na chvíli utuchla, přerušena vydatným obědem. Po celé zemi se rozhostil klid, ba i prostorné třídy hlavního města zely prázdnotou. Metropole tamější, jak ví každé školní dítě, se jmenuje Posada de los Pivadores, podle dávných zakladatelů města, kteří vyklučili prales na soutoku Aqacaldy a Bublavy, aby založili na mýtině velkovýrobu nápoje ležák, jenž tak zachutnal všemu lidu, že se valem hrnul ze všech koutů země ke zdroji lahodného pití. Tento pohyb obyvatelstva trvá podnes, kdy k prameni kapalin přibýly i zdroje kulturní, ale ani ty neodradily potomky Pivadorů. Ti z nich, jimž není dopřáno těšit se z výhod sídelního města, zajíždějí tam alespoň na neděli mazat šišku, předstírajíce pohnutky duchovní.

Blahodárným vlivem svého nápoje vytvářela se po staletí národní povaha tamního lidu, jakási směs srdečnosti, řečnosti, smyslu pro shromažďování majetku, lásky k pohodlí, trvanlivosti názorů – ale kdo by se s tím vypočítával, však je postupně poznáme v podivuhodném příběhu, který se co nevidět rozvine. Tolik ještě sluší podotknout, že ležák obsahuje důležité

živiny, jimž tamější občané vděčí za svůj znamenitý tělesný vývoj. Přibývají na váze od pokolení k pokolení a občasně pohromy jen nepatrně zabrzdily tento rozmach.

Onoho poledne svítilo slunce jaksi slavnostně na liduprázdné a jen mírně zasviněné ulice Posady de Los Pivadores. Jako by se i jižní modré nebe radovalo z toho, že lid hlavního města dovršuje své osvobození sociální revoluci. Nedávno byli totiž vyhnáni ze země ohavní lidožrouti kmene Vomitivo, kteří se před několika léty vyrojili z pralesa v nepřehledných zástupech, jako sarančata lehli na Hodoquas a postupně zaplavili i okolní země. Dlouho trvala hrůzovláda kanibalů a teprve po tuhých bojích se podařilo divochy potřít a zahnat je zpět do pralesa. Namítne-li někdo nedůvěřivě, že v Jižní Americe lidožrouti nežijí, souhlasně potvrzujeme, že všichni cestovatelé, znalci, antropologové a jiní vědci o tom byli též přesvědčeni a teprve poslední události odhalily tento nepříjemný nezpůsob kmene Vomitivů.

Při vymítání dáblů přiložili i hodoquaští ruku k dílu, a jak už tak byli v ráži, svrhli i vládnoucí kastu velmožů, zvaných *bumbrlicos*, jimž patřila většina plantáží, velkovýroben, dolů a jiných podniků. Učinivše tak, po zásluze si nyní plnili útroby šťavnatou pečení.

Do tohoto slavnostního ticha, jen nepatrně rušeného mlasáním a funěním, které se linulo z otevřených oken, pojednou vrzla vrátka. To Vasco da Nulla, syn Vasca da Nully, vnuk Fosca da Nully a pravnuke Pivesca da Nully, vyšel na pavlač. Byl štíhlý, ušlechtilé bledý a jeho produševnělou tvář vroubil temně ebenový bíbr. Na první pohled bys hádal na tvůrčího pracovníka a věru bys neprohádal, neboť Vasco da Nulla byl spisovatelem. Evropan se pozastaví nad tím, že tento spoře dvacetiletý jinoch byl dokonce spisovatelem vynikajícím – totiž podle pravdy jím ještě nebyl, ale měl se jím stát v několika dnech. My však již víme, že je mnoho zvláštností ve státě hodoquaském a jednou z jeho největších kuriozit je početnost tamního spisovatelstva.

Mnoho, přemnoho synů oné země se živí perem nebo alespoň po tom touží. Je to národ bystrý, jenž záhy přišel na to, že

člověk písíci sedí pohodlně na zadnici, zažívá a může v klidu zakládat na sádlo. Být sádelnat se tam považuje za příznak štěstí a osobní důstojnosti a lidé si tam nezávidí schopnosti, jež umožňují velké zisky, které pak vedou k sádelnatosti, nýbrž závidí si sádlo jakožto takové. Proto každý občan se snaží dosáhnout oněch životních podmínek, jež tučnění usnadňují, a všichni lidé v tomto státě si zamanuli, že se dříve nebo později stanou úředníky, bankéři, spisovateli, vrchními rady, redaktory, básníky, vysokoškoláky nebo něčím podobným. Neuspějí-li v této snaze, nutí aspoň své dítky, aby se prodraly k hodnostem sedavým.

Spisovatelem například se tam může stát každý, kdo umí psát. A tu jest se podívat průbojnosti a nevšednímu talentu mladého Vasca da Nully, jenž byl spisovatelem přes svých sporých dvacet jar a byl jím i přesto, že neuměl vůbec psát. Aby se stal mistrem krásného písemnictví člověk, neznalý tajů písma, k tomu je i v svobodnomyslném státě hodoquaském třeba neobyčejných vloh.

A tedy, tento nevšední jinoch vyšel na palandu, chvíli se rozhlížel, chvíli naslouchal a zjistiv, že se nic neděje, seběhl po točitých schodech na ulici. Postál ve vratech, ještě jednou bedlivě zkoumal povětrí a pak odhodlaně vykročil. Nebyla to malá odvaha procházet se v oněch bouřlivých dnech ulicemi Posady de los Pivadores. Mohli jste potkat známého, jenž už delší dobu na vás zahlížel, nelibě nesa, že máte ve sklepě více topinamburů (domorodá krmě) než on. Hodoquaští jsou dobrými pozorovateli: jeden kouká druhému do oken a počítá, kolik soust pozře spoluobčan k obědu. Je-li jich o něco více než ve vlastní domácnosti, tu se proslulá národní bodrost mění v nevoli, Hodoquasan nabude nazelenalé barvy a zanevře na šťastnějšího krajana. Potkat takového souseda ve dnech revolučních znamenalo, že týž docela určitě vzkřikne: „Chyťte ho! Obcoval s lidožrouty!“ Nu, a když vám za to shluknuvší se lid toliko nabil hubu, mohl jste mluvit o štěstí. Jinak to byly docela veselé potyčky a revoltující demokraté si vzájemně rozbíjeli nosy k veliké radosti příslušníků vládnoucí kasty, na které se při tom pozapomnělo.

Nic z toho, co bylo popsáno, nepotrefilo statečného Vasca a ten dospěl bez nehod před budovu Listu Pandero bumbrlico, kterou v době poroby obsadili lidojedi a vydávali tam list, propagující hodoquasko-vomitivní vzájemnost. Grandiózní stavba zela strašidelnou liduprázdnotou, jsouc i lidojeduprosta. Vasco da Nulla vyběhl po schodech a udýchán vrazil do redakční místnosti. Spoušť po lidožroutech tu zbyla náramná, po zemi se válely ohlodané kosti a na zdích ještě visely ohyzdné hlavy indiánských bůžků, nestvůrné totemy a neumělé nápisy v řeči vomitivo. Toho všeho nedbal udatný mladý spisovatel a užijeme-li doslovného překladu z literární hodoquaštiny – z hrudi se mu vydral vzdech úlevy. Byl zde první a o to mu zejména šlo. Vyňal z náprsní kapsy velkou ceduli, rozbalil ji a připevnil zvenčí na dveře nápis:

Z vůle lidu hodoquaského zabráno pro redakční místnosti
kulturní revue KAKTUS Šéfredaktor: Vasco da Nulla

Ozvuk pomalých, rozvážných kročejů přiměl Vasca, aby se otočil.

Z temna chodby se vynořil sporý mužík neurčitého věku a v neurčité uniformě, všecek jakoby měděnkou pokrytý. Prohlédl si zblízka vetřelce, několikrát zamžikal očkama a pravil udiveně:

„Vy už jste tu zas? Jestli se nemejlím, tak jsem vás už dvakrát odsud vyhodil.“

„Občane sluho,“ řekl Vasco vítězně, „klame vás rodová podoba. Před nějakými dvaceti lety jste odtud vyhodil otce a předtím tuším dědečka.“

„Tak?“ podivil se mužík, „to by člověk neřekl, jak to utíká. Teď zrovna, jak je vám známo, se koná převrat. Nikdo tu nejní, a tak zatím nevím, na čí povel budu vyhazovat vás. Co jste to tu udělal za špumpnákle?“

Vasco se jen pousmál a ušlechtilým pohybem ukázal na ceduli.

Mužík si ji přečetl a rozveselen poznamenal:

„Tak vy jste ten vrchní Kaktus? A máte na to nějaký povolení nebo tak?“

„Nestarejte se. Pepito už to zařídí. Je to dobrej kluk a fajn kamarád.“

Poznav z toho stařík, že tento znamenitý jinoch se nějak důvěrně zná s oblíbeným státníkem Pepitem (plným jménem José Camrado), byl jat úctou a běžel postavit na kafe.